

Tutkimustiedon käyttö hoitotyön opetuksessa opiskelijoiden arvioimana

EMILIA LAAPIO

TtM, lehtori

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala

MEERI KOIVULA

TtT, dosentti, yliopistonlehtori

Tampereen yliopisto
Terveystieteiden yksikkö/hoitotiede

LEENA SALMINEN

TtT, dosentti, lehtori

Turun yliopisto
Hoitotieteen laitos

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata hoitotyön opettajien tutkimustiedon käyttöä opetuksessa opiskelijoiden arvioimana sekä siihen yhteydessä olevia tekijöitä. Lisäksi tutkittiin miten opiskelijat odottavat opettajien edistävän näyttöön perustuvaa toimintaa.

Tutkimuksen aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella. Tutkimukseen vastasi 202 kolmannen vuoden hoitotyön opiskelijaa. Vastajaat opiskelivat yhdeksässä eri puolella Suomea sijaitsevassa ammattikorkeakoulussa. Tutkimuksen aineisto analysoitiin tilastollisin menetelmin ja avoimet kysymykset sisällönanalyysillä. Muuttujista muodostettiin faktorianalyysin perusteella summamuuttujat: tutkimustiedon käyttöön aktiivoina opetus, näyttöön perustuva opetus, monitieteinen opetus ja perinteinen hoitotyön opetus.

Hoitotyön opiskelijat arvioivat hoitotyön opettajien käyttävän eniten näyttöön perustuvaa ja perinteistä hoitotyön opetusta. Naisopiskelijat arvioivat tutkimustiedon käyttöön aktiivoina opetusta olevan enemmän kuin miesopiskelijat. Aikaisemman terveystieteen koulutuksen saaneet opiskelijat arvioivat näyttöön perustuvaa opetusta olevan enemmän kuin ei ammatillisesti koulutetut. Opiskelijat odottivat hoitotyön opettajien edistävän näyttöön perustuvaa toimintaa levittämällä tutkimustietoa, hoitotyön osaamisellaan, kehittämistoiminnallaan ja tiedeperustaisella opetuksellaan.

ABSTRACT

Research utilization in the teaching of nursing: an assessment by the students

Emilia Laapio, MNSc, lecturer

Meeri Koivula, PhD, Adjunct Professor, Senior lecturer

Leena Salminen, PhD, Adjunct Professor, Senior lecturer

The main purpose of this research was to describe research utilization by nursing teachers as assessed by the students'. The other purpose was to study how students expect teachers to promote evidence-based practice.

The research data was collected with a structured electronic questionnaire. Altogether 202 third-year nursing students from nine different polytechnics around Finland replied to the questionnaire. The data was analyzed with statistical methods. The open question included in the questionnaire, were analyzed with content analysis. With the help of factor analysis, four sum-variables were identified.

The results show that nursing teachers use mostly evidence-based teaching and traditional teaching. Female students felt that there was more teaching that promotes research utilization than male respondents did. Compared to students with no previous healthcare education, students with previous healthcare studies estimated that teachers use more evidence-based and multidisciplinary teaching.

The students expected the teachers to promote evidence-based practice by utilizing and developing nursing research both in and out of the classroom, by demonstrating nursing com-

Tuloksia voidaan hyödyntää hoitotyön koulutuksen ja hoitotyön opettajien koulutuksen kehittämisessä.

Avainsanat: tutkimustiedon käyttö, hoitotyön koulutus, opetus, opiskelijat

petency, and by using research-based teaching. The results of this study can be used to develop nursing and nursing teacher education.

Keywords: research utilization, nursing education, teaching, students

Mitä tutkimusaiheesta jo tiedetään?

- Tutkimustiedon käyttö on välttämätöntä näyttöön perustuvan hoitotyön kehittämisessä.
- Hoitohenkilökunnalla tiedetään olevan monia esteitä tutkimustiedon käytölle.
- Hoitotyön opettajat ovat keskeisessä asemassa näyttöön perustuvan hoitotyön kehittämisessä, mutta opettajien tutkimustiedon käytöstä on niukasti tietoa.

Mitä uutta tietoa tutkimus tuo?

- Hoitotyön opiskelijat arvioivat hoitotyön opettajien käyttävän paljon näyttöön perustuvaa opetusta, mutta myös perinteistä hoitotyön opetusta on paljon.
- Opiskelijan sukupuoli ja aikaisempi terveysalan koulutus ovat yhteydessä arvioihin opettajan näyttöön perustuvan opetuksen ja tutkimustiedon käyttöön aktivoivan opetuksen käytöstä.

Mikä merkitys tutkimuksella on hoitotyölle, hoitotyön koulutukselle ja johtamiselle?

- Hoitotyön opiskelijat odottavat opettajilta tutkimustietoon ja ajantasaiseen hoitotyön käytäntöön perustuvaa opetusta.
- Opettajakoulutusta tulee kehittää vastaamaan näyttöön perustuvan hoitotyön haasteita.

Tutkimuksen lähtökohdat

Tutkimustiedon käytöstä hoitotyön opetuksessa on vain vähän tietoa ja sekin on osittain ristiriitaista. Heikkilän (2005) mukaan tutkimustiedon käyttöä on hoitotyön koulutuksessa melko paljon, mutta useimmiten se toteutuu opiskelijoiden itsenäisenä opiskeluna. Toisaalta Mattilan ym. (2004) mukaan hoitotyön opiskelijat havaitsivat vain harvoin tutkimustiedon käyttöä oppitunneilla. Valtakunnallisessa ”Hoitotyön opettajan osaaminen ja sen arviointi” tutkimushankkeessa, jonka osa tämäkin tutkimus on, todetaan että suomalaiset hoitotyön opettajat arvioivat oman osaamisensa korkeatasoiseksi ja katsovat omaksi vahvuudekseen toimintansa suhteessa opiskelijoihin. Lisäksi he arvioivat hyödyntävänsä hyvin ammattikirjallisuutta ja tutkimuksia. (Salminen ym. 2011.) Hoitotyön opettajien itsearvioima tutkimustiedon käyttö opetuksessa on yhteydessä opettajan ikään, hoito-

työn tutkintoon, opetuskokemukseen ja koulutustasoon. Tohtorin tutkinnon suorittaneilla hoitotyön opettajilla tutkimustiedon käyttö opetuksessa on runsaampaa kuin maisterin tutkinnon suorittaneilla. Tutkimustiedon käyttö hoitotyön opetuksessa on runsainta niillä opettajilla, jotka ovat julkaisseet tutkimusartikkeleita ja olleet mukana tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. (Koivula ym. 2011.)

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan (2008) hoitotyön koulutuksen ja sen aikana tapahtuvan harjoittelun tulee tukea opiskelijoiden kasvua näyttöön perustuvaan hoitotyöhön. Näyttöön perustuva toiminta tai näyttöön perustuva hoitotyö tarkoittavat parhaan saatavilla olevan ajantasaisen tiedon käyttöä potilaan hoidossa (Smith-Storm & Nortvedt 2008, Sarajärvi 2010, Korhonen ym. 2012). Näyttöön perustuvan hoitotyön vahvistaminen on yhteydessä tutkimustiedon käyttöön (Sarajärvi 2009). Tiedonhaku- taidot ovat keskeinen osa tieteellisen tiedon

käyttöä ja opetusta (Courey ym. 2006, Brown ym. 2010). Suomalaiset hoitotyön opettajat ja terveydenhuollon hallinnon henkilöstö arvioivat osaavansa käyttäen tiedonhakua melko hyvin, mutta sairaanhoitajat kokevat tiedonhaun tietokannoista vaikeaksi (Rajalahti & Saranto 2011) ja käyttävät varsinkin ulkomaisia tieteellisiä tietokantoja vähän (Lahtonen ym. 2010).

Aiempien tutkimusten mukaan sairaanhoitajat käyttävät edelleen enemmän tietolähteinään kollegojen kokemusta ja organisaation ohjeita kuin tutkimustietoa (Gerrish ym. 2008, Lahtonen ym. 2010). Hoitotyön opiskelijat käyttävät oppikirjoja tärkeimpinä tiedonlähteinään ja tieteellisten tietokantojen käyttö on edelleen vähäistä, mutta Internetistä etsitään paljon tietoa (Brown ym. 2010.) Sairaanhoitajien asenne tutkimustietoa kohtaan on positiivinen, mutta tutkimustiedon yhdistäminen kliiniseen hoitotyöhön nähdään vaikeana (Parahoo ym. 2000).

Näyttöön perustuvan toiminnan juurruttamisessa hoitotyön opettajat ovat olennaisessa asemassa. Kuitenkaan heidän tutkimustiedon käytöstään opetuksessa ei ole juurikaan tietoa olemassa. Tästä syystä on tärkeää tutkia erityisesti opiskelijoiden arvioita opettajien tutkimustiedon käytöstä hoitotyön opetuksessa. Hoitotyön opiskelijoiden arvioinnit ja toiveet ovat avainasemassa sekä näyttöön perustuvan hoitotyön, että näyttöön perustuvan hoitotyön opetuksen kehittämisessä.

Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävät

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata hoitotyön opettajien tutkimustiedon käyttöä opetuksessa opiskelijoiden arvioimana sekä siihen yhteydessä olevia tekijöitä. Lisäksi tutkittiin, miten opiskelijat odottavat opettajien edistävän näyttöön perustuvaa toimintaa.

Tutkimustehtävät olivat:

1. Miten paljon opiskelijat arvioivat hoitotyön opettajien käyttävän tutkimustietoa opetuksessa?

2. Millainen yhteys on opiskelijoiden taustamuuttujilla ja heidän arvioillaan opettajan tutkimustiedon käytöstä?
3. Millaisia odotuksia opiskelijoilla on opettajien näyttöön perustuvan toiminnan edistämisestä?

Aineisto ja menetelmät

Aineistonkeruu ja mittari

Aineiston keruu tapahtui loppuvuodesta 2010 ja alkuvuodesta 2011 valtakunnallisessa tutkimushankkeessa, joka oli asetelmaltaan kvantitatiivinen poikkileikkaustutkimus. Harkinnanvarainen otos muodostettiin valitsemalla yhdeksän ammattikorkeakoulua joiden kolmannen vuoden hoitotyön opiskelijoille (N = 1241) lähetettiin sähköinen kyselylomake. Tutkimukseen valittiin erisuuruisia kouluja eripuolilta Suomea, jotta saatiin edustava otos opiskelijoina. Kyselylomake sisälsi tämän tutkimuksen mittarin lisäksi viisi muuta opettajan osaamisen mittaria, yhteensä 111 kysymystä. Seitsemässä oppilaitoksessa valittiin tutkimuksen yhdyshenkilöt, jotka lähettivät kyselylomakkeen opiskelijoiden sähköpostiin. Kaksi ammattikorkeakoulua antoi opiskelijoiden sähköpostiosoitteet tutkijalle, joka lähetti sähköiset kyselylomakkeet. Uusintakysely lähetettiin kaksi kertaa. Kyselyyn vastasi 202 opiskelijaa ja vastausprosentti on 16.

Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin Hoitotyön opettajan opetuksen tieteellinen perusta-mittarista muokatulla opiskelijamittarilla. Alkuperäisen mittarin sisältövaliditeetti perustui tutkimustuloksiin tieteellisen tiedon käytöstä hoitotyössä (mm. Oranta ym. 2002, Gerrish ym. 2008, Lahtonen ym. 2010) ja rakennevaliditeetti perustui faktorianalyysiin. (Koivula ym. 2011.) Alkuperäistä mittaria lyhennettiin ja kysymykset kohdistettiin opettajien toimintaan, jota opiskelijat arvioivat. Mittari esitettiin ennen kyselyn toteuttamista 20 opiskelijalla ja asiantuntijaryhmässä arvioitiin muokatun mittarin näennäisvaliditeettia. Esitestaus ei aiheuttanut muutoksia kyselyyn. Mittari si-

Taulukko 1. Hoitotyön opettajien tutkimustiedon käyttö opiskelijoiden arvioimana (n = 202)

Summamuuttujan nimi Mittarin yksittäiset muuttujat	1 = ei lain- kaan % (n)	2 = jonkin verran % (n)	3 = kohta- laisesti % (n)	4 = melko paljon % (n)	5 = erittäin paljon % (n)	Yht. % (n)
Tutkimustiedon käyttöön aktivoiva opetus (summa 1)						
Missä määrin opettajat ohjaavat opiskelijoita osallistumaan kehittämissuunnitelmiin?	24 (49)	28 (57)	23 (47)	19 (38)	5 (11)	100 (202)
Missä määrin opetuksessa opettajat kyseenalaistavat tutkimustiedon avulla käytännössä vallitsevia toimintatapoja?	11 (23)	35 (71)	34 (68)	16 (32)	4 (8)	100 (202)
Missä määrin opettajat välittävät uutta tutkimustietoa hoitotyön käytäntöön?	12 (25)	35 (70)	27 (55)	22 (44)	4 (8)	100 (202)
Miten yleistä koulussa on uusista tutkimuksista keskusteleminen?	9 (18)	25 (51)	16 (32)	37 (75)	13 (26)	100 (202)
Miten paljon opettajat ohjaavat opiskelijoita tutkimustiedon käyttöön?	2 (5)	17 (34)	18 (36)	37 (75)	26 (52)	100 (202)
Näyttöön perustuva opetus (summa 2)						
Missä määrin opettajien tietolähteenä on hoitotieteellinen tieto?	1 (1)	4 (9)	12 (24)	51 (103)	32 (65)	100 (202)
Missä määrin opettajien opetus perustuu hoitotyön ammatin arvoihin ja etiikkaan?	1 (1)	11 (22)	22 (45)	49 (100)	16 (33)	100 (201)
Missä määrin opettajien opetus perustuu tutkimustuloksiin?	3 (5)	18 (37)	27 (54)	40 (81)	12 (25)	100 (202)
Minkä verran opettajilla on valmiuksia tutkimustiedon käyttöön opetuksessa?	1 (1)	14 (29)	13 (27)	57 (115)	15 (30)	100 (202)
Miten paljon opettajat edellyttävät opiskelijoilta tutkimustiedon käyttöä päätöksenteon perusteena?	2 (3)	16 (33)	16 (33)	44 (88)	22 (44)	100 (201)
Monitieteinen opetus (summa 3)						
Missä määrin opettajien tietolähteenä on yhteiskuntatieteellinen tieto?	5 (10)	26 (52)	46 (92)	20 (41)	3 (6)	100 (201)
Missä määrin opettajien tietolähteenä on kasvatustieteellinen tieto?	5 (11)	31 (63)	36 (72)	26 (52)	2 (4)	100 (202)
Missä määrin opettajien tietolähteenä on muu tieteellinen tieto?	9 (18)	20 (41)	55 (110)	12 (25)	2 (4)	100 (198)
Perinteinen hoitotyön opetus (summa 4)						
Missä määrin opettajien opetus perustuu omaan käytännön kokemukseen?	2 (3)	20 (40)	19 (39)	38 (77)	21 (43)	100 (202)
Missä määrin opettajien opetus perustuu hyvin toimiviin käytäntöihin?	5 (9)	18 (36)	15 (31)	48 (97)	14 (29)	100 (202)
Missä määrin opettajien tietolähteenä on lääketieteellinen tieto?	3 (5)	17 (34)	24 (48)	46 (93)	10 (21)	100 (201)

sälsi kuusi taustamuuttujaa ja 18 likert -asteikollista kysymystä ja yhden avoimen kysymyksen. Kysymysten sisältö ja asteikko ilmenevät taulukosta 1.

Aineiston analyysi

Tilastollinen analyysi tehtiin SPSS 19 -ohjelmalla. Ensin muuttujien jakaumaa kuvail-

tiin frekvenssein ja prosentein. Taustamuuttujia luokiteltiin uudelleen analyysseja varten siten, että koulutusohjelmissa yhdistettiin terveydenhoitaja, ensihoitaja ja kätilö. Summamuuttujien muodostamiseksi aineistolle tehtiin faktorianalyysi, jonka pohjalta aineistosta muodostui neljä summamuuttujaa, jotka nimettiin sisältönsä mukaan erillaisiksi tavoiksi käyttää tutkimustietoa opetuksessa: *tutkimustiedon käyttöön aktivoiva opetus, näyttöön perustuva opetus, monitieteinen opetus ja perinteinen hoitotyön opetus*. Summamuuttuihin hyväksyttiin muuttujat joiden faktorilataus $> 0,40$ (Metsämurronen 2008). (Taulukko 2.) Summamuuttujille laskettiin Cronbach alpha arvot ja näin varmistettiin sisäinen johdonmukaisuus. Jokaisen summamuuttujan Cronbachin alpha on $> 0,66$ mikä tukee hyvää reliabiliteettia. Koska summamuuttujat olivat jakaumiltaan vinoja, päädyttiin tilastollisessa analyysissä käyttämään Mann-Whitney U testiä ja raportoidaan ryhmittäiset mediaanit (Md) ja kvartiilit (Q_1 – Q_3). Merkitsevyystasoksi asetettiin $p < 0,05$. Jatkuvien muuttujien (ikä ja työkokemusvuodet) yhteyttä summamuuttujiin tutkittiin Spearmanin järjestyskorrelaatiolla, jota tulkittiin seuraavasti: $> 0,5$ = voimakas korrelaatio, $0,3$ – $0,5$ = kohtalainen korrelaatio, $< 0,3$ = heikko korrelaatio ja $< 0,1$ = ei korrelaatiota (Burns & Grove 2011).

Opiskelijoiden kirjoittamat vastaukset avoimeen kysymykseen analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Aineistoa lue-malla muodostettiin siitä kokonaiskäsitys. Tekstirivit numeroitiin ja vastaukset pelkistettiin ja koodattiin rivinumeron perusteella. Koska aineisto oli valmiiksi kirjallisessa muodossa ja vastaukset olivat tyyliltään lyhyitä ja selkeitä, pelkistäminen oli vähäistä ja aineistoa enemmänkin pilkottiin asiassällön mukaisiin osiin. Pelkistykseen aineistosta kertyi yhteensä 159. Pelkistykset ryhmiteltiin samanlaisuuden ja erilaisuuden perusteella alaluokkiin, joita syntyi 32. Esimerkiksi opiskelijan antama kirjallinen vastaus ”Hyödyntävän opetuksessaan uusimpia tutkimustuloksia ja kehoittavan opiskelijoita toimimaan samoin.” pilkottiin kahdeksi pelkistykseksi: opetuksen perustuminen

uusimpaan tutkimustietoon ja opettaja kehottaa opiskelijoita käyttämään tutkimustietoa. Ryhmittelyn jälkeen alaluokat nimettiin sisältöä kuvaaviksi siten, että nimi oli abstraktimmalla tasolla ja kattoi kaikki pelkistykset. Tämän jälkeen abstrahointia jatkettiin siten, että etsittiin tekijöitä jotka yhdistävät alaluokkia sisällön perusteella toisiinsa. Näin saatiin kymmenen yläluokkaa, jotka taas nimettiin kaikki alaluokat kattavilla abstrakteilla käsitteillä jotka kuvaavat opiskelijoiden odotuksia opettajille näyttöön perustuvan toiminnan edistämisestä. Yläluokista löydettiin vielä sisällöllisesti yhdistäviä tekijöitä ja ryhmittelyn ja abstrahoinnin avulla saatiin muodostettua neljä pääluokkaa. (Kylmä & Juvakka 2007.) Aineistolähtöisesti muodostetut alaluokat, yläluokat ja pääluokat ja niiden suhteet on esitetty kuviossa 1.

Tulokset

Aineiston kuvaus

Kyselyyn vastasi 202 hoitotyön opiskelijaa. Nuorin vastaajista oli 21- ja vanhin 54-vuotias. Vastaajien iän keskiarvo (ka) oli 25,7 vuotta ja keskihajonta (kh) 6,3 vuotta. Yli puolet vastaajista (62 %) oli alle 25-vuotiaita. Vastaajista 14 % oli miehiä.

Alle kolmanneksella (28 %) opiskelijoista oli aikaisempi terveydenhuoltoalan koulutus. Opiskelijoista 72 % opiskeli sairaanhoitajaksi, 12 % terveydenhoitajaksi, 7 % kätilöksi ja 9 % ensihoitajaksi. Aikaisempaa työkokemusta hoitotyöstä oli enemmistöllä (70 %) opiskelijoista. Hoitotyön työkokemuksen pituus vaihteli alle vuodesta 25 vuoteen (ka = 2,7, kh = 3,7).

Hoitotyön opettajien tutkimustiedon käyttö opetuksessa ja siihen yhteydessä olevat tekijät

Opiskelijat arvioivat näyttöön perustuvaa opetusta olevan eniten (Md 3,80) ja perinteistä hoitotyön opetusta toiseksi eniten (Md 3,60). Tutkimustiedon käyttöön aktivoivaa (Md 3,00) ja monitieteistä (Md 3,00)

Taulukko 2. Tieteellisen tiedon käyttöä opetuksessa mittaavien summamuuttujien rakenne, sisäinen jobdonmuokaisuus ja jakaumien muoto

Muuttuja	Faktorin lataus*	Selitys- osuus %	Kolmo- gorov- Smirnov	P	Cron- bachin Alpha	Muut- tujien määrä
Tutkimustiedon käyttöön aktivoiva opetus (Summa 1)		35,2	0,087	0,001	0,840	5
Missä määrin opettajat ohjaavat opiskelijoita osallistumaan kehittämissuoritteihin?	0,888					
Missä määrin opetuksessa opettajat kyseenalaistavat tutkimustiedon avulla käytännössä vallitsevia toimintatapoja?	0,760					
Missä määrin opettajat välittävät uutta tutkimustietoa hoitotyön käytäntöön?	0,759					
Miten yleistä koulussa on uusista tutkimuksista keskusteleminen?	0,628					
Miten paljon opettajat ohjaavat opiskelijoita tutkimustiedon käyttöön?	0,547					
Näyttöön perustuva opetus (Summa 2)		10,5	0,135	<0,001	0,762	5
Missä määrin opettajien tietolähteenä on hoitotieteellinen tieto?	0,741					
Missä määrin opettajien opetus perustuu hoitotyön ammatin arvoihin ja etiikkaan?	0,727					
Missä määrin opettajien opetus perustuu tutkimustuloksiin?	0,665					
Minkä verran opettajilla on valmiuksia tutkimustiedon käyttöön opetuksessa?	0,589					
Miten paljon opettajat edellyttävät opiskelijoilta tutkimustiedon käyttöä päätöksenteon perusteena?	0,531					
Monitieteinen opetus (Summa 3)		8,4	0,172	<0,001	0,783	3
Missä määrin opettajien tietolähteenä on yhteiskuntatieteellinen tieto?	0,890					
Missä määrin opettajien tietolähteenä on kasvatustieteellinen tieto?	0,880					
Missä määrin opettajien tietolähteenä on muu tieteellinen tieto?	0,706					
Perinteinen hoitotyön opetus (Summa 4)		6,8	0,134	<0,001	0,669	3
Missä määrin opettajien opetus perustuu omaan käytännön kokemukseen?	0,846					
Missä määrin opettajien opetus perustuu hyvin toimiviin käytäntöihin?	0,829					
Missä määrin opettajien tietolähteenä on lääketieteellinen tieto?	0,491					

* = faktorianalyysi

opetusta opiskelijat arvioivat olevan vähemmän. (Taulukko 3)

Opiskelijoista viidennes (20 %) arvioi hoitotyön opettajien kyseenalaistavan melko/erittäin paljon käytännössä vallitsevia

käytänteitä tutkimustiedon avulla. Lähes puolet (47 %) vastasi, että opettajat kyseenalaistavat käytänteitä ei lainkaan / jonkin verran. Neljännes (26 %) vastaajista arvioi opettajien välittävän melko / erittäin paljon

Taulukko 3. Hoitotyön opettajien tutkimustiedon käyttöä kuvaavien summamuuttujien jakaumien keskiluvut (n = 202)

Muuttuja	Md	Q ₁ –Q ₃
Tutkimustiedon käyttöön aktivoiva opetus (summa 1)	3,00	2,20–3,60
Näyttöön perustuva opetus (summa 2)	3,80	3,40–4,20
Monitieteinen opetus (summa 3)	3,00	2,33–3,33
Perinteinen hoitotyön opetus (summa 4)	3,60	3,00–4,00

Arviointiasteikko 1 = ei lainkaan – 5 = erittäin paljon

uutta tutkimustietoa käytäntöön. Lähes puolet (47 %) vastaajista arvioi, että opettajat välittävät tutkimustietoa käytäntöön ei lainkaan tai jonkin verran. Puolet (50 %) opiskelijoista arvioi koulussa keskusteltavan melko / erittäin paljon tutkimuksista ja 63 % vastasi opettajien ohjaavan opiskelijoita melko / erittäin paljon tutkimustiedon käyttöön. (Taulukko 1.)

Opiskelijoista 83 % arvioi opettajien tietolähteenä olevan melko/erittäin paljon hoitotieteellistä tietoa. Yli puolet (52 %) vastaajista arvioi opettajien opetuksen perustuvan melko / erittäin paljon tutkimustuloksiin. Opiskelijoista 72 % arvioi opettajilla olevan melko / erittäin paljon valmiuksia tutkimustiedon käyttöön opetuksessa ja 66 % vastasi opettajien edellyttävän opiskelijoilta melko / erittäin paljon tutkimustiedon käyttöä päätöksenteon perusteena. Yli puolet (59 %) arvioi opettajan opetuksen perustuvan melko / erittäin paljon omaan käytännön kokemukseen ja 62 % vastasi opetuksen perustuvan melko/erittäin paljon hyvin toimiviin käytänteisiin. (Taulukko 1.)

Naisopiskelijat arvioivat hoitotyön opettajien opetuksen olevan enemmän tutkimustiedon käyttöön aktivoivaa kuin miesopiskelijat (p = 0,030). Aikaisemman terveysalan koulutuksen saaneet arvioivat näyttöön perustuvaa opetusta olevan enemmän kuin ei ammatillisesti koulutetut (p = 0,049). Aikaisemman terveysalan koulutuksen saaneet arvioivat monitieteistä opetusta olevan enemmän, kuin ei ammatillisesti koulutetut (p = 0,036). Vastaajien iän ja perinteisen hoitotyön opetuksen välillä oli heikko negatiivinen riippuvuus (r = -0,126,

p = 0,074). Opiskelijat, joilla ei ole aikaisempaa terveydenhuollon koulutusta arvioivat perinteistä hoitotyön opetusta olevan enemmän kuin opiskelijat, joilla oli jo jokin terveydenhuollon koulutus (p = 0,036). Myös ne opiskelijat, joilla ei ollut hoitotyön työkokemusta arvioivat perinteistä hoitotyön opetusta olevan enemmän kuin ne opiskelijat, joilla oli hoitotyön työkokemusta (p = 0,018). Opiskelijoiden hoitotyön työkokemusvuosien ja perinteisen hoitotyön opetuksen välillä oli heikko negatiivinen korrelaatio (r = -0,157, p = 0,068). (Taulukko 4.)

Opiskelijoiden odotukset hoitotyön opettajille näyttöön perustuvan toiminnan edistämisestä

Opiskelijoista 56 % (n = 114) vastasi avoimeen kysymykseen ”Miten sinä odotat hoitotyön opettajien toimivan näyttöön perustuvan toiminnan edistämiseksi?” Opiskelijat odottivat opettajien edistävän näyttöön perustuvaa toimintaa tutkimustietoa levittämällä, hoitotyön osaamisella, kehittämistoiminnalla ja tiedeperustaisella opetuksella. (Kuvio 1.)

Tutkimustiedon levittämiseen liittyvät odotukset kuvaavat tutkimustiedon opettamista opiskelijoille ja tutkimustiedon välittämistä käytäntöön. Opiskelijat odottivat, että opettaja esittelee ja jakaa uusinta tutkimustietoa opetuksessaan. Opettajan odotettiin myös keskustelevan tutkimuksista ja kertovan opiskelijoille uusimmasta tutkimustiedosta. Opiskelijat odottivat opettajan välittävän käytännön kentälle tutkimustietoa.

Taulukko 4. Taustamuuttujien yhteys opiskelijoiden arviointiin hoitotyön opettajien tieteellisen tiedon käytöstä (n = 202)

Muuttuja	n	Md	Q1–Q3	U	r	p
Tutkimustiedon käyttöön aktivoiva opetus			2,20–3,60			
(Summa 1)						
ikä	202				0,054**	0,444
Sukupuoli					-2,167	0,030*
nainen	174	3,00				
mies	28	2,4				
Aikaisempi terveystieteen koulutus					-0,863	0,388*
kyllä	58	3,10				
ei	142	2,90				
Koulutusohjelma					-0,571	0,568*
sairaanhoitaja	145	3,00				
Terveydenhoitaja, ensihoitaja, kättilö	57	3,00				
Terveydenhuollon työkokemus					-1,112	0,266*
kyllä	147	3,00				
ei	54	3,00				
Hoitotyön työkokemus vuodet	136				0,030**	0,729
Näyttöön perustuva opetus (Summa 2)			3,40–4,20			
ikä	202				0,088**	0,216
Sukupuoli					-1,765	0,078*
nainen	174	3,80				
mies	28	3,60				
Aikaisempi terveystieteen koulutus					-2,101	0,049*
kyllä	58	4,00				
ei	142	3,60				
Koulutusohjelma					-0,787	0,431*
sairaanhoitaja	145	3,80				
Terveydenhoitaja, ensihoitaja, kättilö	57	3,60				
Terveydenhuollon työkokemus					-1,206	0,228*
kyllä	147	3,80				
ei	54	3,80				
Hoitotyön työkokemus vuodet	136				0,019**	0,826
Monitieteinen opetus (summa 3)			2,33–3,33			
ikä	202				0,061**	0,389
Sukupuoli					-0,988	0,323*
nainen	174	3,00				
mies	28	2,83				
Aikaisempi terveystieteen koulutus					-2,093	0,036*
kyllä	58	3,00				
ei	142	3,00				
Koulutusohjelma					-0,241	0,810*
sairaanhoitaja	145	3,00				
Terveydenhoitaja, ensihoitaja, kättilö	57	3,00				
Terveydenhuollon työkokemus					-0,350	0,727*
kyllä	147	3,00				
ei	54	3,00				
Hoitotyön työkokemus vuodet	136				0,006**	0,943
Perinteinen hoitotyön opetus (Summa 4)			3,00–4,00			
ikä	202				-0,126**	0,074
Sukupuoli					-1,68	0,093*

Muuttuja	n	Md	Q1–Q3	U	r	p
nainen	174	3,67				
mies	28	3,33				
Aikaisempi terveystieteen koulutus						
kyllä	58	3,33				
ei	142	3,67				
Koulutusohjelma						
sairaanhoidaja	145	3,67				
Terveystieteen, ensihoitaja, kättilö	57	3,67				
Terveystieteen työkokemus						
kyllä	147	3,67				
ei	54	3,67				
Hoitotyön työkokemus vuodet	136					

* Mann Whitney U

** Spearmanin järjestyskorrelaatio

Opettajan hoitotyön osaamiseen liittyvät odotukset muodostuvat hoitotyön opettajan tietojen ja taitojen ylläpitämisestä ja käytäntöön soveltamisen osaamisesta. Opiskelijat odottivat, että opettajalla on ajantasaiset tiedot ja opettaja työskentelee ajoittain käytännön hoitotyössä. Opettajalta odotettiin käytännönläheisyyttä ja omien kokemusten kertomista esimerkkeinä.

Opettajan kehittämistoimintaan liittyvät odotukset muodostuvat opettajan tutkimustiedon ja käytännön yhdistämisestä, aktiivisesta työelämäyhteistyöstä ja opiskelijan tukemisesta. Opettajilta odotettiin yhteneväistä näkemystä näyttöön perustuvasta toiminnasta, tutkimusten lukemista, roolimallina toimimista ja hoitotyön kehittämistä. Opettajan odotettiin toimivan yhteistyössä harjoittelun ohjaajien kanssa ja käytännön työelämän kanssa. Opettajan toivottiin tukevan opiskelijan omatoimisuutta ja arvostavan opiskelijaa. Opiskelijat toivoivat, että opettaja ohjaa heitä käyttämään tutkimustietoa ja herättää opiskelijoiden mielenkiinnon tutkimuksia kohtaan.

Tiedeperustaiseen opetukseen liittyvät odotukset kuvaavat opetusta, jonka lähtökohdaksi on tutkimustieto ja joka sisältää tiedonkäsittelytaitojen opetusta ja tutkimustiedon eläväksi tekemistä opetustilanteissa. Opetuksen ja opetusmateriaalin odotettiin perustuvan uusimpaan tutkimustietoon. Opiskelijat toivoivat tiedonhaun opetusta hoitotyön opettajien johdolla sekä

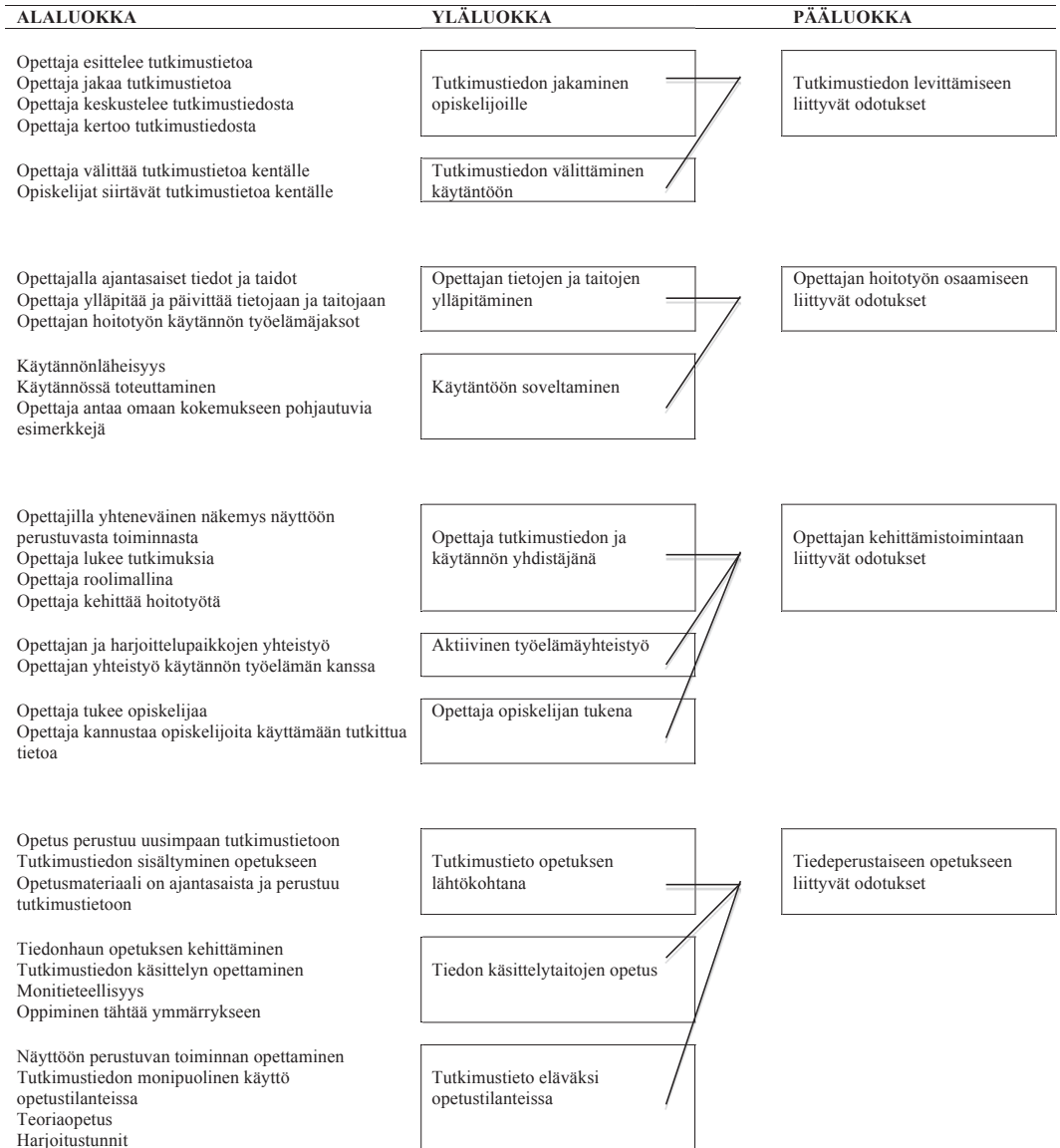
tiedonhaun opetusta nykyistä aikaisemmassa vaiheessa koulutusta. Opiskelijat toivoivat tutkimustiedon käyttöä tenteissä ja tehtävissä ja hoitotyötä ohjaavan näytön esillä pitämistä teoria- ja harjoitustunneilla.

Pohdinta

Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Käytetyn mittarin sisältövaliditeetti perustui aikaisempaan kirjallisuuteen tutkimustiedon käytöstä hoitotyössä, esitetaukseen sekä kokeneista tutkijoista koostuvan asiantuntijaryhmän arviointiin. Muokattua mittaria käytettiin uudelle vastaajaryhmälle, hoitotyön opiskelijoille. Siksi haluttiin varmistaa mittarin rakenteellisesti faktoriansalyysilla. Saatua faktorirakennetta erosi odotetusti alkuperäisen mittarin hoitotyön opettajilla saadusta rakenteesta (Koivula ym. 2011). Pääkomponenttianalyysillä muodostetut neljä summamuuttujaa selittivät 61 % koko aineiston varianssista, minkä perusteella selitysosuus on hyvä. Tutkimustiedon käyttöön aktivoivan opetuksen summamuuttuja selitti yksin 35 % varianssista, kun taas perinteisen hoitotyön opetuksen summamuuttuja selitti vain 7 %. (Metsämuuronen 2008).

Tutkimuksen vastausprosentti on matala (16 %), mikä estää yleistettävyyttä ja voi aiheuttaa vääristymiä tuloksiin. Vastauspro-

Kuvio 1. Opiskelijoiden odotukset hoitotyön opettajille näyttöön perustuvan toiminnan edistämiseksi

senttia pyrittiin nostamaan kahdella uusintakyselyllä. Vastausprosentin mataluuteen ovat voineet vaikuttaa koko kyselylomakkeen pituus (111 kysymystä), aineistonkeuruun organisointi ja ajoitus, sähköinen kysely sekä vastaajiin liittyvät syyt. Vastaamat-

tomuus on voinut johtua opiskelijoiden kiireistä tai tutkimuksen aiheesta. Tutkimukseen osallistuneet saattavat olla valikoituneet myös opetukseen suhtautumisensa perusteella. Kun aineisto on vain alle viidesosa otoksesta, aineiston edustavuus pe-

rusjoukon suhteen on heikko. Aineistossa on yhdeksän eri ammattikorkeakoulua eri puolilta maata, joten huonosta vastausprosentista huolimatta aineisto (N = 202) kuvaa melko monipuolisesti kolmannen vuoden opiskelijoiden arvioimaa tutkimustiedon käyttöä hoitotyön opetuksessa Suomessa. Sisällönanalyysin luotettavuutta varmistettiin tutkimusryhmässä analyysin vertaisarvioinnilla.

Tutkimuksessa noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä (TENK 2012). Tutkimusluvut haettiin asianmukaisesti kaikista ammattikorkeakouluista ja tutkimukseen osallistuneita informoitiin tutkimuksesta saatekirjeellä. Tiedonantajat ovat tienneet osallistuvansa tutkimukseen vastatessaan kyselyyn ja ovat antaneet vastauksensa vapaaehtoisesti. Vastaajille ei ole ollut tutkimuksesta hyötyä eikä haittaa ja he ovat pysyneet täysin tunnistamattomina.

Tulosten tarkastelua ja johtopäätökset

Tutkimuksen tulosten mukaan hoitotyön opiskelijat arvioivat näyttöön perustuvaa opetusta olevan eniten. Opiskelijat arvioivat opettajien tietolähteenä olevan paljon hoitotieteellistä tietoa sekä arvioivat opettajien valmiudet käyttää tutkimustietoa hyväksi. Hoitotyön opettajat edellyttivät myös opiskelijoilta paljon tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa. Tulokset ovat uutta tietoa, koska Suomessa ei ole tutkittu hoitotyön opettajien tutkimustiedon käyttöä opetuksessa opiskelijoiden näkökulmasta. Tulokset myös eroavat myönteisesti Mattilan ym. (2004) tuloksista, joiden mukaan opiskelijat vain harvoin havaitsivat oppitunneilla tutkitun tiedon käyttöä. Tulokset kuvaavat opiskelijoiden arvioimaa hoitotyön opetusta ammattikorkeakouluissa lähes kymmenen vuotta Mattilaa ym. myöhemmin ja tuloksien pohjalta voidaan varovasti päätellä, että hoitotyön opetus on kehittynyt toivotuun suuntaan (Salminen ym. 2010). Toisaalta opiskelijoiden arvion mukaan myös perinteistä hoitotyön opetusta oli varsin paljon. Tässä perinteinen hoitotyön opetus tarkoitti opetusta, joka perustui opettajan käytännön kokemukseen, hyvin toimiviin

käytäntöihin ja lääketieteelliseen tietoon. Jotta näyttöön perustuva hoitotyö kehittyi, hoitotyön opetuksen korkeakouluissa tulisi ensisijaisesti perustua tutkittuun tietoon, mutta sen ohella hyväksi osoitettuihin toimintatapoihin (Salminen ym. 2010, Korhonen ym. 2012). Aikaisemman tutkimuksen pohjalta (Koivula ym. 2011) tiedetään, että perinteistä opetusta antavat eniten tuntiopettajat ja opettajat, jotka eivät ole mukana tutkimus- ja kehittämistoiminnassa ja joilla, ei ole tieteellisiä julkaisuja.

Opiskelijoiden arviointiin opetuksessa käytetystä tutkimustiedosta voivat vaikuttaa monet seikat. Opiskelijoiden voi olla vaikea erottaa eri tieteenalojen tietoa toisistaan. Hoitotyön opettajat käyttävät muun muassa kasvatustieteellistä tietoa opetuksen suunnittelussa, mitä opiskelijan on vaikea havaita. Ammattikorkeakoulussa opettajat edustavat monia eri tieteenaloja ja kehittävät opetuksessa moniammatillista yhteistyötä (Eloranta & Kuusela 2011), mikä osaltaan saattaa opiskelijoilla vaikeuttaa hoitotieteellisen tiedon hahmottamista.

Tutkimuksen tulosten mukaan hoitotyötä opiskelevat naisopiskelijat arvioivat hoitotyön opettajien opetuksen olevan enemmän tutkimustiedon käyttöön aktivoivaa kuin miesopiskelijat. Mies- ja naisopiskelijoiden eroja on tutkinut muun muassa Bell-Scriber (2008), jonka mukaan hoitotyön opetuksessa ilmapiiri on naisopiskelijoille suotuisampi. Miesopiskelijat kokivat suuret ryhmäkoot haasteellisiksi ja hoitotyön opettajan tuki oli vähäisempää miesopiskelijoille. Tässä tutkimuksessa miesopiskelijoiden osuus vastaajista oli pieni (14 %), mikä voi vaikuttaa tulokseen.

Aikaisemman hoitotyön koulutuksen saaneet opiskelijat arvioivat näyttöön perustuvaa opetusta ja monitieteistä opetusta olevan enemmän kuin ei ammatillisesti koulutetut. Aikaisemman hoitotyön koulutuksen saaneet opiskelijat ovat valtaosin lähihoitajia ja heillä saattaa olla aikaisemman ammatillisen koulutuksensa pohjalta lukiopohjaisia opiskelijoita parempi kyky tunnistaa tutkimustiedon käyttö ammattikorkeakouluopetuksessa. Myös aikaisempi hoitotyön työkokemus näyttäisi edistävän opiskelijo-

den kykyä tunnistaa tutkimustiedon käyttö opetuksessa.

Tämä tutkimus vahvisti aikaisempien tutkimusten mukaisesti, että hoitotyön opiskelijat odottavat opettajiltaan paljon. Opiskelijat odottavat opettajien siirtävän tutkimustietoa opiskelijoille, sekä opettajien ja heidän itsensä, siirtävän tutkimustiedon käyttäntöön. Opiskelijat toivat erityisesti esille opettajien työelämäjaksot ja pitivät tärkeänä, että opettajalla on tuoretta kokemusta käytännön hoitotyöstä. Tulos on yhdenmukainen Kettusen ym. (2013) tutkimustulosten kanssa. Opiskelijoiden voi toisaalta olla vaikea erottaa, mikä on hoitotyön opettajan perustehtävä ja miten se eroaa esimerkiksi sairaanhoitajan perustehtävästä. Opiskelijoiden toive hoitotyön opettajien päivitystyistä hoitotyön käytännön tiedoista ja taidoista voi osaltaan olla merkki teorian ja käytännön yhdistämisen haasteellisuudesta. Opiskelijoiden toive heijastelee ajatusta, jonka mukaan opettaja opettaa ammattikorkeakoulussa hoitotyötä samoin kuin sitä käytännössä toteutetaan. Muutamassa ammattikorkeakoulussa ja sairaanhoitopiirissä toimii hoitotyön kliininen opettaja, jonka tehtäväkuvaan kuuluu myös kliinisten taitojen opettaminen harjoitteluyksiköissä (Suomen sairaanhoitajaliitto 2009). Kliinisten opettajien lisääntyminen voisi helpottaa käytännön hoitotyön ja tutkimustiedon yhdistämistä sekä näyttöön perustuvan toiminnan tehostumista. Opiskelijat odottivat myös hoitotyön opettajien lukevan tutkimuksia ja toimivan roolimallina sekä osallistuvan hoitotyön kehittämiseen. Halcombin ja Petersin (2009) mukaan opiskelijat arvostivat opettajan kokemusta tutkimustyöstä. Hoitotyön opettajien voi olla vaikea osoittaa opiskelijoille lukevansa tutkimuksia, mikäli tiedonlähteet eivät näy opetuksessa ja opetusmateriaaleissa.

LÄHTEET

Bell-Scriber MJ. 2008. Warming the nursing education climate for traditional-age learners who are male. *Nursing Education Perspectives* 29 (3), 143–150.

Aikaisemman tutkimuksen mukaan (Koivula ym. 2011) suomalaisten hoitotyön opettajien opetuksessa käyttämän tutkimustiedon määrään on positiivisesti yhteydessä opettajan korkea koulutustaso, toimiminen tutkimus- ja kehittämishankkeissa sekä tieteellinen julkaiseminen. Hoitotyön opettajien korkean akateemisen koulutuksen sekä opettajien kehittämis-, tutkimus- ja julkaisutoiminnan edistäminen ovat siis keinoja, joilla voidaan tukea opiskelijoiden toivomaa ja arvostamaa näyttöön perustuvaa opetusta. Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää hoitotyön opetuksen ja hoitotyön opettajakoulutuksen kehittämisessä. Tulevaisuudessa hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia saamastaan opetuksesta tulee tutkia lisää laajemmilla aineistoilla ja kehittää uusia menetelmiä tutkimustiedon opetuskäyttöön.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että:

1. Hoitotyön opetus ammattikorkeakouluissa on opiskelijoiden arvion mukaan pääosin näyttöön perustuvaa.
2. Naisopiskelijat tunnistavat miehiä enemmän tutkimustiedon käyttöön aktivoivaa opetusta.
3. Aikaisemman terveystieteiden koulutuksen saaneet opiskelijat tunnistavat tutkimustietoon perustuvaa opetusta paremmin kuin ei ammattillisesti koulutetut.
4. Hoitotyön opiskelijat odottavat hoitotyön opettajilta sekä tutkimustietoon että ajantasaiseen hoitotyön käytäntöön pohjautuvaa opetusta.

VASTUUALUEET

Tutkimuksen suunnittelu: LS, MK, EL, aineistonkeruu: LS, aineiston analysointi: EL, MK, käsikirjoituksen kirjoittaminen: EL, MK, käsikirjoituksen kommentointi: MK, LS.

Brown CE, Kim SC, Stichler JF & Fields W. 2010. Predictors of knowledge, attitudes, use and future use of evidence-based practice among baccalaureate nursing students at two universities. *Nurse Education Today* 30 (6), 521–527.

- Burns N & Grove S. 2011. *Understanding nursing research. Building an evidence-based practice*. 5th edition. Elsevier Saunders. 394–398.
- Courey T, Benson-Soros J, Deemer K & Zeller RA. 2006. The missing link: information literacy and evidence-based practice as a new challenge for nurse educators. *Nursing Education Perspectives* 27 (6), 320–323.
- Eloranta S & Kuusela M. 2011. Moniammatillinen yhteistyö – katsaus suomalaisiin hoitotieteellisiin opin- näytteisiin. *Tutkiva Hoitotyö* 9 (3), 4–13.
- Gerrish K, Ashworth P, Lacey A & Bailey J. 2008. Developing evidence-based practice: experiences of senior and junior clinical nurses. *Journal of Advanced Nursing* 62 (1), 62–73.
- Halcomp EJ & Peters K. 2009. Nursing students' feedback on undergraduate research education: implications on teaching and learning. *Contemporary Nurse: A Journal for the Australian Nursing Profession* 33 (1), 59–68.
- Heikkilä A. 2005. *Ammattikorkeakoulusta valmistuvien hoitotyön opiskelijoiden tutkitun tiedon käyttö*. Annales universitatis Turkuensis. Sarja C 237. Turku.
- Kettunen E, Lukkarinen H, Kääriäinen M & Salminen L. 2013. Hoitotyön opettajan kliininen osaaminen hoitotyön opiskelijoiden arvioimana. *Hoitotiede* 25 (1), 24–35.
- Koivula M, Tarkka M-T, Simonen M, Katajisto J & Salminen L. 2011. Research utilisation among nursing teachers in Finland: A national survey. *Nurse Education Today* 31 (1), 24–30.
- Korhonen A, Jylhä V & Holopainen A. 2012. Millaiseen tietoon potilaan hoitoa koskevat päätökset perustuvat? *Tutkiva Hoitotyö* 10 (1), 40–42
- Kylmä J & Juvakka T. 2007. *Laadullinen terveystutkimus*. Edita Publishing, Helsinki.
- Lahtonen P, Johansson K & Hupli M. 2010. Sairaanhoidaja tutkimustiedon käyttäjänä. *Hoitotiede* 22 (2), 108–117.
- Mattila L-R, Koivisto V & Häggman-Laitila A. 2004. Tutkimustiedon hyödyntäminen kliinisessä hoitotyössä ja sen opiskelussa. *Tutkiva Hoitotyö* 2 (4), 30–35.
- Metsämuuronen J. 2008. *Monimuuttujamenetelmien perusteet*. 2. Korjattu painos. International Methelp, Helsinki.
- Oranta O, Routasalo P & Hupli M. 2002. Sairaanhoidaja tutkimustiedon hyödyntäjänä – estävät ja edistävät tekijät. *Hoitotiede* 14 (1), 26–36.
- Parahoo K, Barr O & McCaughan E. 2000. Research utilization and attitudes towards research among learning disability nurses in Northern Ireland. *Journal of Advanced Nursing* 31 (3), 607–613.
- Rajalahti E & Saranto K. 2011. Tiedonhallinnan osaaminen – haaste hoitotyön koulutukselle ja työelämälle. *Hoitotiede* 23 (4), 243–257.
- Salminen L, Stolt M, Saarikoski M, Suikkala A, Vaarto H & Leino-Kilpi H. 2010. Future challenges for nursing education – A European perspective. *Nurse Education Today* 30 (3), 233–238.
- Salminen L, Karjalainen T, Väisänen S, Leino-Kilpi H & Hupli M. 2011. Hoitotyön opettajien arviointi omasta osaamisestaan. *Hoitotiede* 23 (1), 72–80.
- Sarajärvi A. 2009. Näyttöön perustuva hoitotyö: kuvaus toimintamallin kehittämisestä. *Pro Terveys* 37, 10–14.
- Sarajärvi A. 2010. Hoitotyöntekijöiden kokemuksia näyttöön perustuvan hoitotyön kehittämisestä ja toimintamallin käytäntöön soveltamisesta. *Pro Terveys* 38, 12–14.
- Smith-Storm H & Nortvedt MW. 2008. Evaluation of evidence-based methods used to teach nursing students to critically appraise evidence. *Journal of Nursing Education* 47 (8), 372–375.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2008. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma KASTE 2008-2011. Helsinki. http://www.stm.fi/vireilla/kehittamisohjelmat_ja_hankeet/kaste/ 4.10.2011.
- Suomen sairaanhoitajaliitto 2009. Kliininen opettaja varmistaa harjoittelun laatua. http://www.sairaanhoitajaliitto.fi/ammattilliset_urapalvelut/julkaisut/sairaanhoitaja-lehti/2_2009/muut_artikkelit/kliininen_opettaja_varmistaa_har/ 30.4.2012.
- TENK, Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. <http://www.tenk.fi/fi/ohjeet-ja-julkaisut/> 7.4.2013.

Emilia Laapio, TtM, lehtori, Saimaan ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala, Skinnarilankatu 36, 53850 Lappeenranta, sähköposti: emilia.laapio@saimia.fi

Meeri Koivula, TtT, dosentti, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto, Terveystieteiden yksikkö / hoitotiede, 33014 Tampereen yliopisto, sähköposti: meeri.koivula@uta.fi

Leena Salminen, TtT, dosentti, lehtori, Turun yliopisto, Hoitotieteen laitos, 20014 Turun yliopisto, sähköposti: leena.kaarina.salminen@utu.fi